

28. november 1938, Praha.

Ministerstvo zemědělstva posíla ministerstvu pravosúdia v Bratislave úradný záznam o výpovedi Marie J. o veci týrania a väznenia jej brata Jozefa V.

Úřední záznam

Dostavila se p. Marie J., vdova, a žádá, aby se Ministerstvo zemědělstva ujalo následující věci:

Její bratr p. Josef V. koupil v roce 1923 majetek ve výměře asi 1000 měr (dvůr Balašták – obec Stará Daň (Hurbanovo) od nezletilého hraběte Zichyho. Koupou schválil sirotčí úřad v Budapešti. Jeho syn 17-ti letý Josef přišel včera a udal nám, že otec je vězněn v Komárně. Ihned při okupaci Maďarskem dne 8. listopadu byl odveden ze statku, na četnické stanici ve Staré Dali byl ztýrán a převezen do Komárna, kde je do dnešního dne vězněn. Byl odsouzen k 3 měsícům vězení s tím, že po odpykání trestu bude vyhoštěn z Maďarska. Majetek dali do prozatímní správy vinaře zaměstnaného ve statku. Syn sám byl uvězněn den před tím, když šel hlásiti na četnickou stanici přepadení. Druhý den byl pak spolu s otcem odvezen do Komárna a cestou byli týráni.

Syn Josef byl pak poslán po 17-denním vězení v Komárně do Staré Dali a odtud s kolonisty byl odvezen na hranice.

Paní J. podotýká, že její bratr je nemocný a posledními událostmi bude nervově zhrouten. Bude tedy v zájmu jeho zdraví co nejdříve učiniti opatření, aby byl propuštěn z vězení.

Ze spisů bylo zjištěno, že Josef V. koupil se souhlasem státního pozemkového úřadu statek Starou Dalu od Miklose Zichyho k č. j. 8127/23.-I/4/. Statek byl současně propuštěn ze záboru podle § 11 Z. z.

Dr. Dirlam, v. r.

Marie J., v. r.

SNA, MPs., kr., 17, odd. 9, č. 2521

28. november 1938, Dvorníky.

Zápisnica napísaná na notárskom úrade s kolonistami: Václavom Š. st., Jánom L., Jánom Č., Jánom H., Karolínou M., Václavom Š. ml., Veronikou K., Štefanom L., obyvateľmi Bellovej Vsi, ktorí vypovedali o vyhostení z okupovaného teritória, o ohrození života a o strate majetku.

Zápisnica

V zmysle nariadenia boli predvolaní kolonisti (hlavy rodín) Václav Š. st., Ján L., Ján Č., Ján H., Karolína M., Václav Š. ml., Veronika K. a Štefánia L.

Taktiež bol požiadaný četnícky praporčík Justin Olejko, aby bol prítomný pri výsluchu v horeuvedenej veci.

Pred vypočúvaním všetci boli upozornení, že prípadne budú vyzvaní dosvedčiť udané okolnosti, hoci aj pod prisahou.

1. Václav Š. st., pôvodne kolonista v Bellovej Vsi, politicky obec Tonkháza (*Tonkovce*), okres Šamorín, roľník v horeuvedenom predmete udáva:

Nakoľko sme tam mali majetky a inde sme nemali žiadny majetok, i napriek všetkým našim obavám a ľútosť pokojne sme prijali správu, že pripadneme do Maďarska.

Po tomto zistení prišlo do našej kolónie maďarské vojsko s veliteľom, ktorý bubnovaním nechal vyhlásiť všetkým obyvateľom o 10. hodine toto:

„Do 13. hodiny (teda v priebehu 3 hodín) všetci kolonisti Slováci, Moraváci a Česi sa musia vystáhnovať a so sebou si môžu vziať len to, čo unesú v rukách. Keď sa do uvedenej hodiny nevystáhnú, vojsko neručí za ich životy.“

Nato ihneď chytili ako rukojemníka starostu kolónie Ludevíta Huja, moravského rodáka. To preto, že ak by sa niečo strhlo, boli by ho zabili. Vedeli sme to podľa toho, že starosta Ludevít Huja odkázal všetkým Slovákom, Čechom a Moravákovi, aby s pokojom a v poriadku opustili svoje majetky a kolóniu, pretože v opačnom prípade príde o život.

Jeho požiadavke sme vyhovelí a s ľuďmi sme opúšťali kolóniu a naše majetky. Pritom nám výnimočne povolili, aby sme si na našich koňoch a vozoch odviezli na hranice svoje najnutnejšie veci.

Keď sme už všetci kolonisti nemaďarskej národnosti boli na hraniciach, pustili už aj starostu kolónie, keďže všetci v poriadku a v pokoji už opustili kolóniu.

Iné nemám, čo by som dodal k veci.

Václav Š., v. r.

Ďalej hneď boli vypočúvaní obyvatelia tej istej kolónie, a to: Ján L., pôvodne kolonista v Bellovej Vsi, roľník, ďalej Ján Č., pôvodne kolonista v Bellovej Vsi, ďalej Ján H., pôvodne kolonista, roľník v Bellovej Vsi, ďalej Karolína M., pôvodne kolonistka v Bellovej Vsi, roľníčka, Verona G., pôvodne kolonistka v Bellovej Vsi, a konečne Václav Š. ml., pôvodne kolonista v Bellovej Vsi, roľník.

Všetci úplne súhlasia a potvrdzujú výpoveď o udalostiach a odpovede Václava Š. st., uvedené pod bodom 1.

2. Štefánia L., rod. P. (manžel Ondrej L.), pôvodne roľníci vo Veľkom Légu (*Lehnice*) udáva nasledovné:

V našej obci vyzvali každého, kto nie je Maďarom, aby sa vystáhnovať. Nakoľko môj manžel bol narukovaný a bola som sama s dvoma deťmi, chcela som si od starostu obce zaopatrit' potvrdenie, že nie som žiadna kolonistka, pretože sme si kúpili v Légu roličku pri nádraží a tam sme si postavili domček. Hovorila som tamojšiemu vrchnému četníkovi, že si od starostu zaobstarám potvrdenie, že nie som kolonistka. Nato mi on surovo odpovedal: „I keď mi starosta vydá potvrdenie, neručí mi za život a aby som si deti rýchlo ukryla.“ Predsa som chcela odísť k starostovi pre potvrdenie, avšak pred starostom ma zastavili vojaci a obrá-

tiac na mňa pušku s bodákom, odohnali ma preč. Hovorili mi, že keď neodidem, zastrelia ma. Potom som si vzala potrebné veci a odišla som k svokrovi do Bellovej Vsi, s ktorým som sa na druhý deň vyst'ahovala na naše územie.

Viac udat' neviem.

Skončené a podpísané.

Štefánia L., v. r.

Tým bola celá zápisnica prečítaná a po prečítaní podpísaná.

D. a h.

Nečitateľný podpis, v. r.

Jan L., v. r.

Vedúci notár

Nečitateľný podpis, v. r.

Jan H., v. r.

Notársky adjutant, zapisovateľ

Justin Olejko, v. r.

Karolína M., v. r.

Četnícky práporčík

Veronika G., v. r.

Václav Š. ml., v. r.

SNA, KÚ, kr., 256, f. 71527/38 prez., č. 142/38.

79

28. november 1938, Drietoma.

Zápisnica napísaná na notárskom úrade s Jaroslavom M., predtým kolonistom na kolónii Blahová Dedina (Blahová), ktorý vypovedal o okolnostiach vyhostenia celej rodiny z okupovaného územia a o strate majetku.

Zápisnica

Svedok bol napomenutý, aby podľa svojho najlepšieho svedomia a vedomia povedal čistú pravdu a aby svoju výpoveď mohol potvrdiť aj prisahou.

Svedok vypovedá: *

Zostal som na okupovanom území do 12. 11. 1938. Vojsko nám neublížilo. Dňa 11. 11. t. r. vojenské veliteľstvo bubnovaním dalo na vedomie, že kolonisti Česi a Moraváci musia v priebehu 6 hodín opustiť okupované územie. Za tým účelom môžu si hnutel'ný majetok odpredať. Vtedy prišlo na vozoch a na autách maďarské obyvateľstvo z okolitých dedín. Nemohol som nič predat', nakoľko mi ponúkali smiešne ceny, ako napr. za koňa, ktorý mal hodnotu 3 200 Kč., mi dávali 300 Kč. Keď som hovoril, že je to málo, tak mi ho odviedli a nedali nič. Tak to bolo i s ostatným hnutel'ným majetkom, ktorý správne povedané mi rozkradli.

S rodinou som opúšťal okupované územie 12. 11. t. r. Šesťhodinovú lehotu nám predĺžili. U seba som mal v hotovosti 4 000 Kč. Cestou sme niektorí išli na voze, avšak v sprievode tamojších maďarských obyvateľ'ov. Na hranici nám však voz a kone odobrali. Keď som išiel